

# Monialaisten tilojen menestyminen

Leena Rantamäki-Lahtinen

<sup>1)</sup>MTT taloustutkimus, L-talo, 31600 Jokioinen, leena.rantamaki-lahtinen@mtt.fi

## Tiivistelmä

Maatilojen toimintaympäristö on jatkuvassa muutoksessa. Maatilan yritystoiminnallista monialaistamista eli toimintojen ulottamista perusmaatalouden ulkopuolelle on tutkittu toistaiseksi melko vähän, vaikka kyseessä on melko yleinen ilmiö. Monialaisia tiloja oli vuonna 2005 noin 24 300, ja niiden osuus aktiivituloista oli kasvanut kolmessa vuodessa peräti yhdellätoista.

Monialaisen tilan menestyksekkäs johtaminen on haastavaa. Yksi keskeisimpiä ongelmia johtamisen näkökulmasta on voimavarojen oikea kohdentaminen siten, että kokonaisuus toimisi parhaalla mahdollisella tavalla. Aikaisempien tutkimusten mukaan suurimmalla osalla tiloista on jonkin verran ongelmia ylihajauttamisen ja toimialojen yhteensovittamisen suhteen. Toisaalta monialaisuus antaa voimavarojen käytön suhteen enemmän liikkumavaraa ja mahdollisuuksia kuin erikoistuminen.

Tämän tutkimuksen tavoitteena on tarkastella resurssien kohdentamisen ja yrityksen menestymisen välistä suhdetta monialaisilla tiloilla liiketaloustieteen näkökulmasta.

Tutkimusaineistona käytettiin vuonna 2001 kerättyä postikyselyaineistoa (N= 609), sekä sille vuonna 2006 kerättyä seuranta-aineistoa (N=385) ja täydentävää aineistoa (N = 145). Tutkimus tehtiin kvantitatiivisella tutkimusotteella soveltaen mm monimuuttujamenetelmiä (faktori-, ryhmittely- ja erotteluanalyysi). Yritysten menestymistä mitattiin kolmella faktorianalyysin avulla rakennetulla mittarilla; koko, tulos ja kasvu.

Tulosten mukaan monialaisilla tiloilla on yleisesti ottaen melko hyvin yleisesti tarvittavia voimavaroja käytössään. Monet tilat hyödyntävät erityisesti maatalouden aineellisia resursseja (koneet, rakennukset) ja osaamista muussa yritystoiminnassa, erityisesti silloin kun yritystoiminta oli suhteellisen pientä maatalouteen verrattuna. Ryhmittelyanalyysin avulla tehdyn luokittelun mukaan vuonna 2001 vajaa viidennes aineiston monialaisista tiloista oli ylihajauttanut keskeisiä resurssejaan (pääoma, työ), ja noin 40 prosentilla ei ollut lainkaan ongelmia resurssien riittävyyden tai toimialojen yhteensovittamisen kanssa. Vuoden 2006 poikkileikkausaineistossa samoilla kriteereillä tehdyn ryhmittelyanalyysin tulosten mukaan ylihajauttaneiden osuus oli hieman laskenut, ja vastaavasti niiden tilojen, joilla ei ylihajauttamisen tai toimialojen yhteensovittamisen kanssa ollut ongelmia osuus oli noussut. Ylihajauttaminen vaikutti yrityksen menestymiseen taloudellisella tuloksella mitattuna, erot ryhmien välillä olivat tilastollisesti merkitseviä.

Resurssipohjainen näkemys tarjoaa lupaavan viitekehyksen monialaisten tilojen yritys- ja resurssitason tutkimukselle. Nykyisessä nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä monialaistaminen on potentiaalinen kehittämisvaihtoehto monille tiloille. Ylihajauttamisen riski heikentää koko yrityksen kannattavuutta ja on otettava kehittämisessä huomioon.

**Asiasanat:** johtaminen, monialainen tila